

Noiembrie 2014

CEDAREA DEMOCRATIEI

CUM AMENINȚĂ REGLEMENTĂRILE CETA DE PROTECȚIE A INVESTITORILOR BINELE PUBLIC ÎN CANADA ȘI ÎN UE

Rezumat

La 26 septembrie 2014, Canada și Uniunea Europeană (UE) au anunțat încheierea unui acord de integrare economică consistent, Acordul Economic și Comercial Global (CETA). Acordul include un mecanism de soluționare a litigiilor dintre investitori și state (ISDS), care ar putea declanșa un boom al proceselor corporațiilor împotriva Canadei, Uniunii Europene și statelor membre individuale din UE și care ar putea afecta în mod periculos eforturile guvernelor de protejare a cetățenilor și a mediului.

Mecanismul ISDS le oferă corporațiilor străine posibilitatea de a da în judecată în mod direct statele la tribunale internaționale private pentru a pretinde despăgubiri privind garanții de sănătate, de mediu, financiare și alte garanții interne, care în viziunea lor le subminează

drepturile. Aceste procese între investitori și state sunt judecate de către arbitri comerciali privați care sunt plătiți pentru fiecare caz audiat, cu o tendință clară de interpretare a legii în favoarea investitorilor.

ISDS poate împiedica guvernele să acționeze în interesul public, atât în mod direct, când o corporație dă în judecată un stat, cât și indirect prin descurajarea legislației de teama declanșării unui proces. Pe plan global, investitorii au contestat legi care protejau sănătatea publică, cum ar fi legile împotriva fumatului, interzicerea substanțelor toxice și a mineritului, cerințele pentru evaluarea impactului asupra mediului și reglementări referitoare la deșeurile periculoase, la măsuri fiscale și la politici fiscale.

Principalele constatări:

1. Experiența Canadei în privința Acordului Nord-American de Liber-Schimb (NAFTA) ilustrează pericolele arbitrajului investițiilor. În temeiul NAFTA, Canada a fost dată în judecată de 35 de ori, a pierdut sau a soluționat reclamația în șase procese și a plătit despăgubiri investitorilor străini în valoare de peste 171,5 milioane CAN\$. Procesele intentate de investitori aflate pe rol contestă o paletă largă de măsuri guvernamentale care se pretinde că diminuează valoarea investițiilor străine - de la un moratoriu asupra fracturării hidraulice și o revocare a permiselor de forare conexe, până la o decizie a tribunalelor canadiene de a invalida unele brevete farmaceutice care nu erau suficient de inovatoare sau de utile. Investitorii străini pretind în prezent câteva miliarde de dolari ca despăgubiri de la guvernul canadian.

2. Protecția investitorilor prin CETA va acorda drepturi chiar mai mari investitorilor străini decât NAFTA, sporind riscul ca aceștia să utilizeze CETA pentru a restrânge politicile guvernamentale viitoare:

- a) Prin protejarea „așteptărilor legitime” ale investitorilor prin clauza așa-numitului „tratament egal și echitabil”, CETA riscă să codifice o interpretare foarte extinsă a clauzei care ar crea „dreptul” la un mediu de reglementare stabil. Aceasta le-ar oferi investitorilor o armă puternică în lupta împotriva modificărilor de reglementare, chiar dacă acestea ar fi puse în aplicare în lumina noilor cunoștințe sau opțiunilor democratice.
- b) CETA le-ar acorda investitorilor străini mai multe drepturi să conteste reglementările financiare decât NAFTA, prin care acestea erau limitate la drepturile unei bănci (totuși foarte extinse) de a transfera liber fonduri și de a fi protejată de expropriere. CETA extinde drepturile

acestora până la a include concepte foarte elastice, cum ar fi tratamentul egal și echitabil, care amenință să îngrădească autoritățile de reglementare însărcinate cu protecția consumatorilor și cu stabilitatea sistemului financiar în caz de urgență.

3. Pentru Canada, riscurile de a fi dată în judecată de bănci, societăți de asigurări și de companii vor crește semnificativ în cazul CETA.

Aceste riscuri sunt evidente deoarece investitorii speculativi, susținuți de avocați de investiții, folosesc tot mai mult arbitrajul investițiilor în căutarea profiturilor prin darea în judecată a guvernelor care se confruntă cu crize financiare. Portofoliile de investiții din UE în Canada sunt semnificative în sectorul financiar, care ar câștiga drepturi extinse de contestare în justiție prin CETA.

4. CETA ar spori riscul pentru UE și statele sale membre de a primi contestații din partea investitorilor canadieni din sectoarele minier și de extracție a petrolului și gazului.

Portofoliile de investiții canadiene în UE sunt semnificative în aceste sectoare, iar companiile miniere canadiene sunt deja implicate în mai multe proiecte controversate de exploatare a resurselor naturale în UE. Specialiștii din minerit salută CETA ca fiind un acord „hotărâtor”, care ar putea avea „implicații majore pentru mineri.” Corporațiile din sectoarele petrolier, minier și al gazului din întreaga lume apelează din ce în ce mai frecvent la arbitrajul investițiilor.

5. Filialele canadiene ale companiilor multinaționale cu sediile centrale în SUA vor fi, de asemenea, îndreptățite să folosească CETA pentru a da în judecată guvernele europene, chiar dacă UE va exclude sau limita în cele din urmă soluționarea litigiilor dintre investitori și state în cadrul Parteneriatului Transatlantic pentru Comerț și Investiții (TTIP) aflat în curs de negociere cu SUA.

Acest lucru este deosebit de îngrijorător pentru europeni deoarece corporațiile americane domină economia canadiană. Filialele din UE ale companiilor străine vor avea aceeași putere de a contesta măsurile din Canada.

6. Companiile europene, canadiene și americane se numără deja printre utilizatorii cei mai frecvenți ai

arbitrajului investițiilor

, de aceea există toate premisele pentru ca acestea să folosească CETA pentru a restrânge măsurile guvernamentale în Canada și Europa. Cincizeci și trei la sută (sau 299) dintre toate litigiile dintre investitori și state cunoscute pe plan global au fost intentate de către investitori din UE. Investitorii americani au intentat 22% (sau 127) dintre toate cazurile cunoscute între investitori și state. Investitorii canadieni se află pe locul al cincilea al utilizatorilor celor mai frecvenți ai arbitrajului investițiilor.

7. Opoziția față de dispozițiile privitoare la relația dintre investitori și state în cadrul CETA este în creștere de ambele părți ale Atlanticului prin organizațiile societății civile, sindicate și chiar statele membre UE.

Ca reacție, Comisia Europeană și guvernul canadian au început un efort de propagandă înșelătoare cu scopul de a minimiza riscurile arbitrajului investițiilor și de a deturna atenția de la problemele fundamentale ale sistemului prin concentrarea asupra unor reforme cosmetice.

8. „Reformele” pe care Comisia Europeană și guvernul canadian le-au promis pentru a elimina îngrijorările legate de ISDS nu vor împiedica abuzurile din partea investitorilor și a arbitrilor.

Dimpotrivă, CETA va extinde semnificativ domeniul de aplicare al arbitrajului investițiilor, expunând Uniunea Europeană, statele sale membre și Canada la riscuri de litigii imprevizibile și fără precedent.

Nu este deloc necesară crearea unui regim juridic special pentru protejarea investitorilor străini, în special în jurisdicții stabile cum sunt UE și Canada. Companiile multinaționale de azi sunt printre cele mai de succes și mai complexe din lume, capabile să evalueze riscurile și veniturile previzionate aferente acestor riscuri. Dacă riscurile sunt prea mari, există opțiuni, cum ar fi tribunalele obișnuite, asigurările private și planurile de garantare a investițiilor publice, care le stau la dispoziție.

Cedarea democrației face apel la legiuitorii din Canada și din UE să respingă dispozițiile de protecție a investitorilor din CETA și din tratatele viitoare, inclusiv din controversatul Parteneriat Transatlantic pentru Comerț și Investiții (TTIP) dintre UE și SUA și din Parteneriatul Transpacific (TPP).



Publicată de Asociația Internațională a Tehnicienilor, Experților și Cercetătorilor (Aitec), Camera de Muncă Viena (AK Viena), Centrul Canadian pentru Alternative Politice (CCPA), Observatorul European al Întreprinderilor (CEO), Consiliul Canadianilor, Sindicatul Canadian al Funcționarilor Publici (CUPE), Federația Europeană a Sindicatelor din Serviciile Publice (EPSU), ONG-ul (organizația neguvernamentală) German Forumul Pentru Mediu și Dezvoltare, Prietenii Pământului - Europa (FoEE), PowerShift, Consiliul Quaker pentru Afaceri Europene, Rețeaua pentru Integrare Continentală din Quebec (RQIC), Rețeaua pentru Echitate Comercială (TJN), Institutul Transnațional (TNI), Transport și Mediu (T&E).

Amsterdam/ Berlin/ Bruxelles/ Montreal/ Paris/ Ottawa/ Viena, noiembrie 2014